

וכשם שלענין בנו של בעל חובו, ואפילו בנו הקטן, סובר רבי אליעזר שאינו מעיז לכפור בכל, ולפיכך חייב להשבע.

כך לענין משיב אבידה, סובר רבי אליעזר, שאינו מעיז לכפור הכל, אם המאבד טוענו טענת ודאי, ולפיכך ישבע ואינו פטור מטעם "משיב אבידה".

וזהו שאמרנו לעיל "הוא [רבי יצחק] דאמר כרבי אליעזר בן יעקב", כי כאשר טוענו, בנו הקטן של המת, דומה הוא למשיב אבידה.⁽¹²⁾

רבי אליעזר בן יעקב סבר: לא שנא בו [בבעל חובו], **לא שנא בבנו** [התובע]⁽⁹⁾ חוב אביו, בין גדול בין קטן⁽¹⁰⁾, **אינו מעיז לכפור הכל.**

והילכך: לאו משיב אבידה הוא, ואין לפוטרו משבועה, מחמת מה שלא כפר את הכל.

ורבנן סברי: בו הוא דאינו מעיז, ועל כן חייב להשבע, **אבל בבנו** אפילו קטן, מעיז הוא לכפור הכל, **ומדלא מעיז** [וכיון שאינו כופר אף שיכול הוא להעיז], **משיב אבידה הוא,** ופטור משבועה.⁽¹¹⁾

אבא שאתה חייב לו מנה וכו' כי אם הבן יודע על החוב מצד עצמו, אינו נחשב משיב אבידה אף לדעת רבנן. ראה בקהילות יעקב כתובות סימן יז שהביא את השיטות וביאר את סברותיהם.

10. כי מלשונו של רבי אליעזר טענת עצמו יש ללמוד שאף בקטן אינו מעיז, וכל שכן שאינו מעיז לכפור בטענת בן גדול.

11. הלשון משמע, שמתיקון העולם פטור הוא מלהשבע, וצריך עיון דאם מעיז הוא לכפור הכל, אם כן ראוי להאמינו במיגו, ולפטרו מן התורה, אלא שלפי פירוש תוספות מה שאמרנו כאן "משיב אבידה" הכוונה שנאמן במיגו, כמו שפירשו התוספות לעיל את קושית הגמרא. (הובא לעיל הערה 1 אות ב)

ולדעת רש"י שאין אומרים מיגו לאפטורי משבועה, גם כן ניחא, שאין לפוטרו משבועה אלא משום שהוא משיב אבידה [וכמו כן ניחא לדברי המהר"ם ש"ף (לעיל הערה 4 אות א), שמשיב אבידה פטור משבועה מן התורה].

12. ראה במהרש"א ובפני יהושע בסוף עמוד א

והתוספות הביאו ראיות שאף מי שחשוד על הממון אינו חשוד על השבועה, ולפיכך פירשו את דברי רבה כדלקמן.

רבה אמר, שאין אדם מעיז פניו בפני בעל חובו, אם כן ראוי להאמינו על מה שהוא כופר בו, כיון שאם אכן חייב הוא לא היה מעיז לכפור.

ועל זה תירץ רבה, שאכן בכוליה בעי דלודי ליה כי אינו מעיז לכפור כלל. (דלא כרש"י שבמקצת מעיז הוא לכפור)

אלא דהאי דלא אודי ליה בכולו, אינו לשם כפירה מוחלטת אלא שאישתמוטי הוא דקא מישתמיט ליה באופן זמני. כי סבר עד דהוו לי זוזי ופרענא ליה. ולפי זה, אין אדם מעיז להשטט אלא במקצת חובו, ובכל חובו אף להשטט אינו מעיז כל כך (ראה תוספות ד"ה מפני) ולכפור לגמרי אינו מעיז אף במקצת חובו.

9. הראשונים נחלקו אם מחלוקת רבי אליעזר בן יעקב וחכמים היא כאשר הבן תובע אותו בטענת בריא "מצד עצמו", כלומר שהוא עצמו יודע שהיתה הלואה ולא היה פרעון, ורק אז סובר רבי אליעזר שחייב הוא להשבע.

או שמדובר במקרה שהבן אומר כך אמר לי